

Studiepoengproduksjon i fransk, spansk og tysk i 2012-2013 og 2013-2014

Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen, Notat 3/2015

Introduksjon

I dette notatet ser vi på studiepoengproduksjonen i fransk, spansk og tysk på universiteter og høyskoler i Norge i de to siste studieårene, 2012-2013 og 2013-2014. Fransk, spansk og tysk er de tre store språkene etter engelsk på ungdomstrinnet og i videregående opplæring, og det er også de tre vanligste fremmedspråkene på universiteter og høyskoler. Blant språkstudiene på universiteter og høyskoler er det kun fransk, spansk og tysk som bygger videre på det elever har lært i fremmedspråkundervisningen på videregående skole. Emnene studentene produserer poeng i ligger dermed på et relativt høyt nivå språkmessig.

Spørsmål

Hvor mange studiepoeng ble produsert i henholdsvis fransk, spansk og tysk i studieårene 2012-2013 og 2013-2014?

Metode

Vi tok et dypdykk i eksamensresultatene på de høyskolene og universitetene som tilbyr emner i fransk, spansk og/eller tysk. For å oppnå dette tok vi kontakt med eksamenskontorene på NTNU, Universitetet i Agder, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø samt BI, NHH, Høgskolen i Telemark og Høgskolen i Østfold og etterlyste eksamensresultater for fire semestre: høsten 2012, våren 2013, høsten 2013 og våren 2014. Vi har ikke inkludert universiteter og høyskoler som ikke tilbyr *egne* emner i fransk, spansk og tysk.

Resultater

Det totale antallet studiepoeng som ble produsert innen fransk, spansk og tysk på universiteter og høyskoler i studieåret 2013-2014 var relativt likt det totale antallet i slutten av året 2012-2013. Se tabell på neste side.

Fransk og spansk er relativt populære studier, men begge opplevde en svak nedgang mellom de to studieårene, fra ca. 15500 til 13800 og ca. 18100 til 16800 studiepoeng. Tysk er i sammenlikning et mindre populært valg på universiteter og høyskoler, men opplevde til gjengjeld en oppgang fra ca. 9100 til 10100 studiepoeng. Denne oppgangen for tysk skjedde på fem av de åtte høyskolene og universitetene der språket ble tilbudt. Dette samsvarer med en økning i interessen for tysk på ungdomstrinnet i samme periode.¹ Små variasjoner fra ett år til et annet er derimot å forvente, og data for studiepoengproduksjon for flere år vil trenge før tallene kan

¹ Se Fremmedspråksenterets [notat](#) 1/2015.

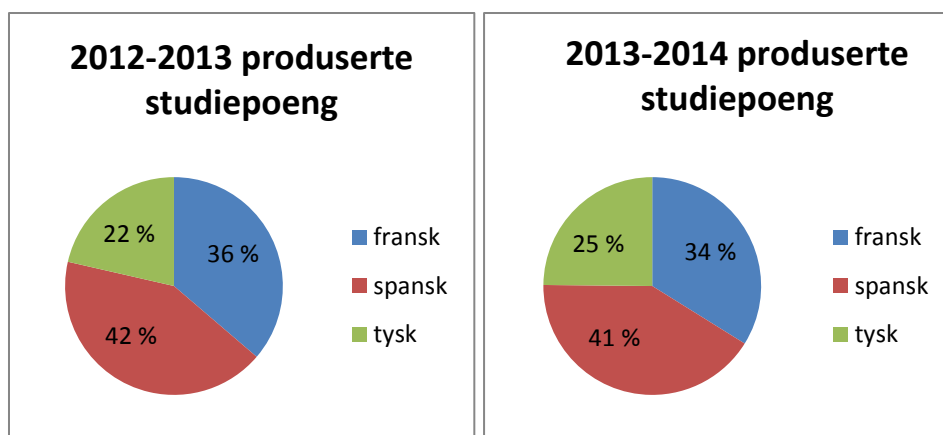
plasseres i en kontekst og større trender kan observeres.

	12-13 poeng	13-14 poeng	
fransk HiØ	1985	1655	↓
fransk UiO	6115	5020	↓
fransk NTNU	3390	2737,5	↓
fransk UiA	540	815	↑
fransk UiT	390	690	↑
fransk NHH	795	780	↓
fransk UiB	2255	2110	↓
fransk total	15470	13807,5	↓
tysk HiØ	1410	1675	↑
tysk UiO	2930	3340	↑
tysk NTNU	1897,5	2145	↑
tysk UiA	480	735	↑
tysk UiT	300	300	→
tysk NHH	307,5	382,5	↑
tysk UiB	1715	1555	↓
tysk BI ²	(97,5)	(.)	(↓)
tysk totalt	9137,5	10132,5	↑
spansk HiØ	1035	660	↓
spansk UiO	3495	3305	↓
spansk NTNU	3315	2722,5	↓
spansk UiA	795	795	→
spansk UiT	2080	2090	↑
spansk HiT	1380	1020	↓
spansk NHH	675	645	↓
spansk UiB	5200	5602,5	↑
spansk BI	(75)	(.)	(↓)
spansk totalt	18050	16840	↓

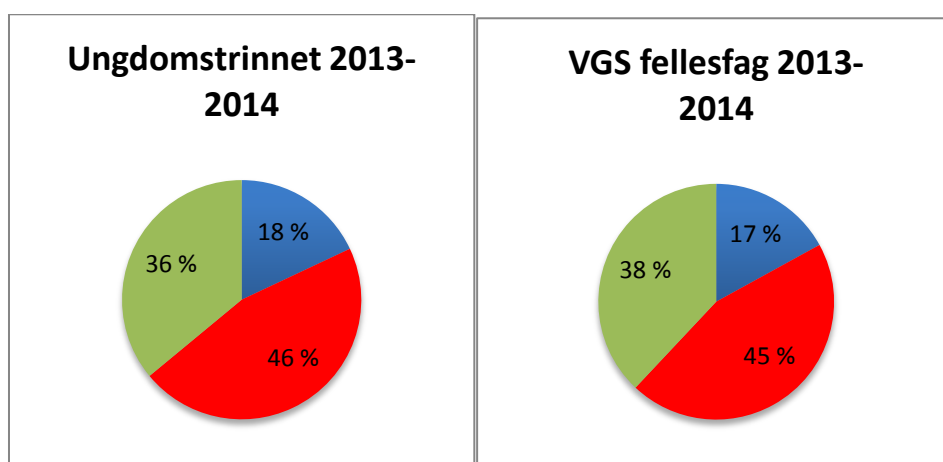
Tabell 1: Studiepoengproduksjonen i fransk, spansk og tysk på åtte norske høyskoler og universiteter i 2012-2013 og 2013-2014.

Når vi ser på fordelingen de tre språkene imellom, er den relativt stabil på universiteter og høyskoler, se figurene 1/2 og 3/4 på neste side. Fordelingen er imidlertid en annen enn den vi ser for de samme språkene på ungdomstrinnet og i videregående skole. Av elevene på ungdomstrinnet og i videregående skole (fellesfag) som har opplæring i fremmedspråk, følger størsteparten (ca. 98-99%) undervisning i språkene fransk, spansk eller tysk. Undervisning i andre språk, som kinesisk og russisk, er per i dag svært sjelden i skolen, og de få tilbudene som eksisterer bygger ikke videre på nivået fra videregående skole, men starter fra begynnelsen. For de som følger undervisning i fransk, spansk eller tysk på ungdomstrinnet og på videregående skole (fellesfag), var fordelingen sist skoleår 17-18% for fransk, 45-46% for spansk og 36-38% for tysk.

² BIs tall for studiepoengproduksjon utelater av personverhensyn emner der færre enn ti studenter gikk opp til eksamen. Dette gjelder for både spansk og tysk.

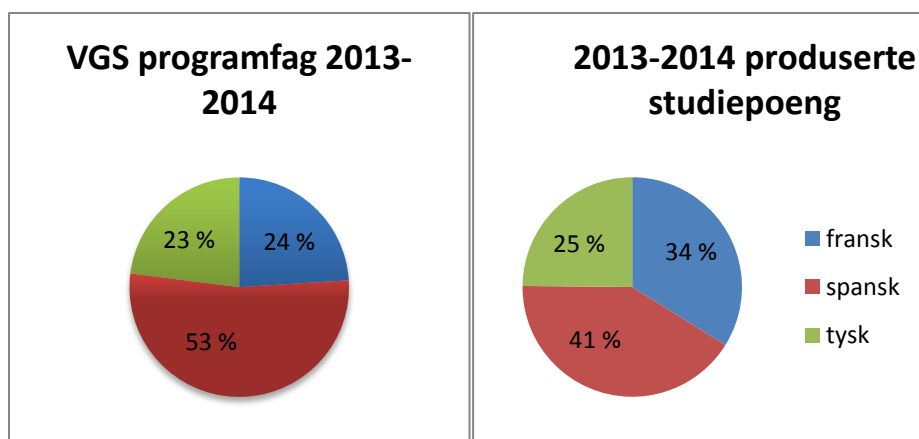
Figur 1 og 2: Fordelingen mellom fransk, spansk og tysk i studiepoengproduksjonen i 2012-2013 og 2013-2014.

Figur 3 og 4: Fordelingen mellom fransk, spansk og tysk i ungdomstrinnet og i videregående skole (fellesfag) i 2013-2014.

Fransk er for øyeblikket nesten like stort som spansk på universiteter og høyskoler (henholdsvis 34% for fransk og 41% for spansk i studieåret 2013-2014). I skolen er fransk derimot betydelig mindre enn spansk (henholdsvis 17-18% for fransk og 45-46% for spansk i skoleåret 2013-2014). Situasjonen for tysk er omvendt: Tysk er betydelig større enn fransk i skolen (36-38% i skoleåret 2013-2014), mens det i UH-sektoren er få som satser på tysk (25% i studieåret 2013-2014), se figur 5/6 på neste side.

En liten andel av elevene som lærer fransk, spansk eller tysk i videregående skole, har språket som valgfritt programfag. I denne relativt lille gruppen med elever ser fordelingen mellom de tre språkene svært annerledes ut enn i fellesfag. Fordelingen ligger relativt tett opp mot hvordan fordelingen er i UH-sektoren. Disse over gjennomsnitte språkinteresserte elevene velger, i likhet med likesinnede studenter, i større grad fransk, og i mindre grad tysk.

Figur 5 og 6: Fordelingen mellom fransk, spansk og tysk i programfag i videregående skole i 2013-2014 og studiepoengproduksjonen i fransk, spansk og tysk på universiteter og høyskoler i 2013-2014.

Konklusjon og diskusjon

I dette notatet har vi sett på studiepoengproduksjonen i fremmedspråkene fransk, spansk og tysk på universiteter og høyskoler i Norge i de to siste studieårene, 2012-2013 og 2013-2014. Vi har også sett på hvordan fordelingen i studiepoengproduksjon er mellom de tre språkene når man sammenlikner dem direkte. Resultatene tyder på at det i UH-sektoren er en stor interesse i spansk, akkurat som i skolen. Fransk er i UH-sektoren større enn i skolen, mens tysk er mindre.

Forskjeller mellom språkenes popularitet i skolen og i UH-sektoren

Tallene for antall studiepoeng produsert i fransk, spansk og tysk tyder på at den store populariteten til spansk på ungdomstrinnet og videregående skole matches av en stor interesse for språket også på universiteter og høyskoler. Fransk og tysk har derimot ulik status i skolen og i UH-sektoren. Det vil være vanskelig å si noe konkret om potensielle årsaker for denne skjevheten uten videre forskning, men tidligere analyser³ tyder på at elevenes fagvalg i skolen i stor grad styres av tilbudet den enkelte skole tilbyr. Fransk er et populært språk, men mange skoler tilbyr elevene kun valget mellom undervisning i spansk og tysk. Dette kan bety at mange elever griper sjansen til å velge fransk når de omsider begynner på universiteter/høyskoler som tilbyr alle tre språk. Det kan også se ut til at over gjennomsnittlig språkinteresserte personer i større grad får interesse i fransk: Både blant elever som på eget initiativ velger den ikke-obligatoriske "programfag"-varianten av språk i skolen, og studenter som på eget initiativ velger å ta språkstudier i UH-sektoren, velger mange fransk. Blant elevene som har fremmedspråk på ungdomstrinnet og som fellesfag i videregående skole, er språket noe som det kreves av dem at de lærer for å kunne få vitnemål i studieforberedende studieprogram. I denne gruppen velger langt færre fransk.

Potensielle konsekvenser for undervisningstilbudet i skolen

Når det gjelder konsekvenser av forskjellen mellom statusen til fransk og tysk i skolen og i UH-sektoren, kan det argumenteres at den på lang sikt potensielt vil kunne påvirke undervisnings-

³ Gerard Doetjes og Eva Thue Vold (2012): *Valg av fremmedspråk i videregående opplæring - en kartlegging*. Fremmedspråksenteret, Fokus på språk nr. 29.

tilbudet i skolen. Tysk er på fremgang i ungdomstrinnet, men er et relativt lite språk på universiteter og høyskoler. Siden SSB har varslet en generell fremtidig mangel på lærere i ungdomstrinnet⁴ og det årlig utdannes relativt få nye fagpersoner innen tysk sammenliknet med fransk og spansk, er det mulig at ungdomsskoler i fremtiden vil kunne få problemer med å rekruttere et tilstrekkelig antall tysklærere. Det kreves imidlertid mer forskning for å kunne si noe konkret om en potensiell fremtidig mangel på tysklærere. Tallene for studiepoengproduksjon må plasseres i en større kontekst.

På samme måte kan det i franskfagets tilfelle argumenteres at det etter et første blikk på studiepoengproduksjonen virker mindre sannsynlig at skoler i fremtiden vil få problemer med å finne en tilstrekkelig mengde kvalifiserte fagpersoner til å opprettholde dagens undervisningstilbud. Når det gjelder spanskfaget, har det kommet på et stabilt nivå der det fremstår som et populært valg både i UH-sektoren og i skolene. Dette er en annen situasjon enn da spansk som nytt fag i skoleårene rett etter innføring av Kunnskapsløftet skapte hodebry for skoleledere fordi etterspørselen etter språket i skolen kom på et tidspunkt der få (lærer)studenter tok studiepoeng i språket. På den tiden måtte skoleledere ofte gripe til spansklærere uten formell kompetanse. Dette vil trolig bli et mindre problem i tiden som kommer.

Flere språk

I denne omgang har vi ikke sett på studiepoengproduksjonen for andre språk enn fransk, spansk og tysk. Samordna opptak offentliggjør på årlig basis statistikk over søker tall til årsstudier og bachelorgrader, og denne statistikken gir en indikasjon på interessen for ulike språk. Statistikken for søker tall forteller primært om to trender: Det er generelt mindre populært enn tidligere å ta en grad i fremmedspråk, men visse språk – som kinesisk og japansk – står sterkt.⁵ Disse lingvistisk fjerne fremmedspråkene tilbys imidlertid kun på nybegynnernivå på norske universiteter, og kombinert med deres høye vanskelighetsgrad er det kun sjeldent at det utdannes fagpersoner med et språklig nivå som er i nærheten av det til fransk, spansk eller tysk etter endt universitetsutdanning.

Samtidig er disse språkene sakte, men sikkert på vekst som fremmedspråk på skoler i Norge, spesielt i videregående opplæring.⁶ Som vi så i tilfellet med det relativt plutselige inntoget til spansk i skolen, er undervisningstilbudet i fremmedspråk på skoler i Norge på ingen måte statisk, og det kan tenkes at et språk som kinesisk i fremtiden kan oppnå samme status som spansk har i dag – som stort språk både i skolen og i UH-sektoren, der progresjon fra videregående skole til universitet/høyskole blir mer vanlig. Det vil derfor være interessant å på et senere tidspunkt også se nærmere på studiepoengproduksjonen også i språk som kinesisk.

⁴ Se for eksempel SSBs [Rapport 18/2012](#) eller [Rapport 48/2013](#).

⁵ Se Fremmedspråksenteret [notat 3/2014](#).

⁶ Se Fremmedspråksenterets [notat 2/2014](#).